

تاریخچه‌ی کاراته در ژاپن

16 تیر 1391

علی فرح‌بخش / رادیو کوچه

«کاراته‌دو» (Karate Do) یا در اصطلاح ساده‌تر، «کاراته» (Karate)، به هنرهای رزمی عاری از سلاح ژاپنی گفته می‌شود که در «اُکیناوا»ی (Okinawa) ژاپن، تولد و تکامل یافت. هنرهای رزمی منسجم، ابتدا در چین ابداع شد و در گذار زمان، به اقاصا نقاط شرق آسیا گسترش پیدا کرد. تاریخ‌نگاران بر این باورند که هنرهای رزمی، برای اولین بار در معبدی به نام «شائولین» (Shaolin) و در حدود سده‌ی ششم میلادی در چین، به صورتی منسجم شکل گرفت.

«کاراته‌دو» از سه واژه‌نگاره‌ی ژاپنی تشکیل شده است: «کارا» (Kara) به معنای «خالی»، «ته» (Te) به معنای «دست»، و «دو» (Do) به معنای «راه» که این واژه از کلمه‌ی «دائو» (Dao) در زبان چینی اقتباس شده است. در نتیجه، کلمه‌ی «کاراته‌دو» به معنای تحت‌اللفظی «راهی برای دست خالی» یا همان «راه مبارزه با دستان خالی و فاقد سلاح» است.

همان‌گونه که ذکر شد، هنر رزم بدون سلاح از چین به ژاپن راه یافت. نام آن در ابتدا «تودی» (Todi) یا «توده» (Tode) بود. رفته‌رفته، ژاپنی‌ها بر آن شدند تا سبک‌ها و ایده‌های خود را پیرامون هنر رزم بی‌سلاح، جایگزین شگردهای چینی نمایند، هر چند ریشه‌ی آن در هنرهای رزمی چین نهفته بود.

زایش کاراته، سیری تکاملی داشته از این‌رو، تاریخ دقیق و ثابتی برای ابداع آن وجود ندارد. هنرهای رزمی وارد شده از چین به ژاپن در اواخر قرن چهاردهم میلادی، بیش‌تر در منطقه‌ی «اُکیناوا» تجلی یافت و در اواخر قرن شانزدهم، منسجم شد، هر چند ذکر چنین تاریخ‌هایی، الزامی سندیت ندارد، اما آنچه مسلم می‌نماید، محل پویش کاراته در ژاپن، «اُکیناوا» بوده است.

منطقه‌ی «اُکیناوا»، دارای سه بخش یا شهر «شوری» (Shuri)، «ناها» (Naha) و «توماری» (Tomari) بود. این سه شهر، دارای بافت‌های اجتماعی مختلفی بودند و طبقه‌ی اجتماعی اشراف و نجیب‌زادگان،

بازرگانان و تجار، و کشاورزان و صیادان، در آن سکنا داشتند. بر حسب نوع ساختار اجتماعی متفاوت این سه منطقه، در ابتدا سه سبک کاراته در آن‌ها شکل گرفت که این سبک‌ها با هم تفاوت‌هایی داشتند.

این سه سبک که با نام موقعیت‌های جغرافیایی‌شان شناخته می‌شدند عبارت بودند از: «شوری‌ته» (Shuri Te)، «ناهاته» (Naha Te) و «توماری‌ته» (Tomari Te) که به ترتیب توسط بانیان و رواج‌دهندگانی به نام‌های: «سوکون ماتسومورا» (1828-1898) (Sokon Matsumura)، «کانریو هیگانونا» (1853-1915) (Kanryo Higaonna) و «کوساکو ماتسومورا» (1898-1829) (Kosaku Matsumora) شکل گرفتند.

پس از آن، کاراته‌ی اُکیناواپی، به دو سبک تقسیم شد: «شورین‌ریو» (Shorin Ryu) که از ادغام دو سبک مناطق «شوری» و «توماری» به وجود آمد و «شوری‌ریو» (Shorei Ryu) که از ناها تکامل یافت.

اما برای اولین بار، در سال 1917 بود که کاراته به صورت رسمی و عمومی، توسط استاد شهیر «گیچین فوناکوشی» (Gichin Funakoshi) (1871-1954) معرفی شد. این استاد گرانقدر، علاوه بر عمومی کردن و انسجام کاراته، سبک «شوتوکان ریو» (Shotokan Ryu) را نیز ابداع کرد و به وی لقب «پدر کاراته‌ی نوین» اعطا شد.

پس از آن، بسیاری دیگر، در راه تعالی و انسجام کاراته کوشیدند، از جمله ولیعهد ژاپن «هیروهیتو» (Hirohito) که به هنرهای اُکیناواپی، بسیار علاقمند بود. در سال 1922، «جیگورو کانو» (Kanō Jigorō) بنیان‌گذار «جودو» (Judo)، استاد «فوناکوشی» را به یک «دوجو» (Dojo) دعوت کرد و به شرح پایه‌های سبک ابداعی خویش پرداخت و پس از آن، به آموزش این طریقه در ژاپن همت گمارد.

سبک‌های دیگری نیز در آن دوران تولد یافت و کاراته در خارج از اُکیناوا، رو به پیشرفت گذاشت. با ورود ملموس‌تر مکتب بودایی «ذن» (Zen) به کاراته، این هنر به دست‌آوردهای ارزشمندتر و عمیق‌تری دست یافت. هنرآموزان سبک‌های گوناگون کاراته، علاوه بر انجام اعمال و تمرین‌های بدنی، به پرورش روح و تعالی نیروهای معنوی خود از طریق مراقبه و مدیتیشن، به خصوص به شیوه‌ی «ذن» می‌پرداختند.

به طور کلی، تمرین‌ها و اعمال کاراته به سه بخش اساسی و پایه‌ای تقسیم می‌شود که عبارت است از: «کیهون» (Kihon)، «کاتا» (Kata) و «کومیتسه» (Kumite).

«کیهون» عبارتست از فراگیری اصولی و پایه‌ای حرکات، ضربه‌ها، نشست‌ها، ترکیبات و کلیه تکنیک‌ها و فنون اساسی.

«کاتا» یا «فرم» به حرکات و اعمال موزون، متوالی و هدفمندی گفته می‌شود که یک مبارزه با حریف فرضی را مجسم می‌کند و دارای اصول و شکل‌های ثابتی است.

«کومیته» یا «مبارزه» به معنای تحقق و بهره‌برداری از «کیهون» و «کاتا» به صورت واقعی می‌باشد. هیچ‌یک از این پایه‌ها به تنهایی سودمند نبوده بلکه اجماع و بسط این اصول، هنرجوی کاراته را به سوی مقصد رهنمون می‌سازد.

در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، سبک‌های نوپایی در کاراته تولد یافت. از برجسته‌ترین آن‌ها علاوه بر سبک «شوتوکان‌ریو» که پایه‌گذار آن استاد «فوناکوشی» بود، می‌توان به چهار سبک بزرگ دیگر اشاره کرد:

1- شیتوریو (Shito Ryu) بنیان‌گذار: استاد «کن‌وا مابونی» (Kenwa Mabuni) (1891-1952)

2- اوئچی‌ریو (Uechi Ryu) بنیان‌گذار: استاد «کانبون اوئچی» (Kanbun Uechi) (1877-1948)

3- گوجوریو (Goju Ryu) بنیان‌گذار: استاد «چوجون میاگی» (Chojun Miyagi) (1888-1953)

4- شورین‌ریو (Shorin Ryu) بنیان‌گذار: استاد «چوشین چیبانا» (Choshin Chibana) (1885-1969)

علاوه بر سبک‌های فوق، سبک‌های دیگری نیز پایه‌گذاری شدند که بعضی از آن‌ها هم‌رده‌ی سبک‌های مذکور بودند، لذا عدم ذکر نام این سبک‌ها در فهرست فوق، دلیل بر متاخر بودن یا دون بودن آن‌ها نیست. از آن جمله می‌توان به سبک «کیوکوشین‌کای» (Kyokushinkai) اشاره داشت که در سال 1923، توسط نابغه‌ی کم‌نظیری به نام استاد «ماسوتاتسو اویاما» (Masutatsu Oyama) بنا نهاده شد.

سبک‌های جهانی و مشهور کاراته – به ترتیب حروف الفبای نام سبک – عبارتند از:

1- آشی‌هارا (Ashihara)

2- اکی‌ناوا ته (Okinawa Te)

3- اوئچی‌ریو (Uechi Ryu)

4- ایتوسو ریو (Itosu Ryu)

5- ایشین‌ریو (Isshin Ryu)

6- توذان ریو (Tozan Ryu)

7- چیتو ریو (Chito Ryu)

8- دوشین کان (Doshinkan)

9- ریو کوکای (Ryokukai)

10- ریو کیو کمپو (Ryukyu Kempo)

11- سان کوکای ریو (Sankukai Ryu)

12- سوکونای هایاشی ریو (Sukunai Hayashi Ryu)

13- سی دو (Seido)

14- سی دو ریو (Seido Ryu)

15- سی دو کان (Seidokan)

16- سی شین ریو (Seishin Ryu)

17- شوتوشین کای (Shotoshin kai)

18- شوتوکان (Shotokan)

19- شوتوکای ریو (Shotokai Ryu)

20- شوری ته (Shuri Te)

21- شوری ریو (Shuri Ryu)

22- شوری کان ریو (Shoreikan Ryu)

23- شورین جی کمپو (Shorinji Kempo)

24- شورین جی ریو (Shorinji Ryu)

- 25- شورين ريو (Shorin Ryu)
- 26- شورين ريو شوباياشي (Shorin Ryu–Shobayashi)
- 27- شورين ريو كوباياشي (Shorin Ryu–Kobayashi)
- 28- شورين ريو ماتسوباياشي (Shorin Ryu–Matsubayashi)
- 29- شورين ريو ماتسومورا (Shorin Ryu–Matsumura)
- 30- شوشين ريو (Shoshin Ryu)
- 31- شوکوکای ريو (Shukokai Ryu)
- 32- شيتو ريو (Shito Ryu)
- 33- شيتو ريو – ايتوسوکای (Shito Ryu–Itosu Kai)
- 34- شيتو ريو – سي شين کای (Shito Ryu–Seishinkai)
- 35- شيتو ريو – کوفوکان (Shito Ryu–Kofukan)
- 36- شيتو ريو – کونيباها (Shito Ryu–Kuniba Ha)
- 37- شيتو ريو – موتو بوها (Shito Ryu–Motobu Ha)
- 38- شين جي ماسو (Shinjimasu)
- 39- شين دو شي ذن ريو (Shindo Shizen Ryu)
- 40- شين دو جين ريو (Shindo Jinen Ryu)
- 41- شين کو ريو (Shinko Ryu)
- 42- کمپوی اکيناوايي (Okinawan Kempo)
- 43- کنپو (Kenpo)

44- کنسی دو (Kenseido)

45- کوئی کان (Koei Kan)

46- کوبایاشی ریو (Kobayashi Ryu)

47- کوشو ریو کمپو (Kosho Ryu Kempo)

48- کیو شین ریو (Kyu Shin Ryu)

49- کیوکوشین کای ریو (Kyokushinkai Ryu)

50- گوجو ریو (Goju Ryu)

51- گوجو ریو – اکیناواپی (Goju Ryu–Okinawan)

52- گوجو ریو – کان ذن (Goju Ryu–Kanzen)

53- گوجو ریو – می بوکان (Goju Ryu–Meibukan)

54- گوسوکو ریو (Gosoku Ryu)

55- گوهاکو کای (Gohaku Kai)

56- ماتسوبایاشی ریو (Matsubayashi Ryu)

57- موتوبو ریو (Motobu Ryu)

58- نامبو دو ریو (Nambu Do Ryu)

59- وادو کای (Wado Kai)

60- وادو ریو (WadoRyu)

61- واشین ریو (Washin Ryu)

62- یوسی کان (Yoseikan)

63- یوشوکای (Yoshukai)

64- یویشین کان (Yuishin Kan)

و ...
